

Statenvoorstel 95/20 A

Voorgestelde behandeling

Agendavergadering : 18 januari 2021

PS-vergadering :

Datum

15 december 2020

Documentnummer

GS: 4800055

PS: 4808152

Onderwerp

Verlenging looptijd Beleidskader erfgoed 2016-2020 inclusief inzet bestuursakkoordmiddelen

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Preambule

Voor u ligt het statenvoorstel om de looptijd van het beleidskader Erfgoed 2016-2020 te verlengen t/m 2022. Tegelijkertijd wordt het Beleidskader Vrije Tijd, Cultuur en Sport 2021-2022 aan u aangeboden ([Statenvoorstel 03/21](#)). Het beleid van beide beleidskaders is complementair en in de uitvoering maken we verbindingen waar dat logisch en kansrijk is.

In 2021 starten we het traject om te komen tot een nieuw te ontwikkelen beleidskader 'Levendig Brabant' 2023-2030. Dit kader wordt integraal voor Vrije Tijd, Cultuur, Sport en Erfgoed opgesteld. We nemen daarbij tijd en ruimte om weloverwogen en in overleg met Brabanders en onze partners de koers te verleggen. Dit betekent dat we op zoek gaan naar prioriteiten, raakvlakken, combinaties en synergie tussen erfgoed en vrijetijdseconomie, cultuur en sport, maar ook natuur, landbouw, ruimte, water, energie en economie. Op deze wijze kunnen we ook in de toekomst de kracht van erfgoed blijven inzetten en erfgoed fysiek en digitaal behouden en daarnaast ook werken aan een levendig Brabant.

Samenvatting

Gedeputeerde Staten vragen u in te stemmen met verlenging van de looptijd van het beleidskader erfgoed 2016-2020 (*de (verbeeldings)kracht van erfgoed*) tot en met 2022. Daarnaast vragen Gedeputeerde Staten u hiervoor nu € 5 mln. beschikbaar te stellen vanuit de bestuursakkoordmiddelen voor vrije tijd en erfgoed zoals benoemd in het bestuursakkoord 2020-2023 ten behoeve van de uitvoering van het kader Erfgoed zodat we de continuïteit van beleid waarborgen.

Het voorstel

1. In te stemmen met verlenging van de looptijd van het beleidskader erfgoed 2016-2020, *de (verbeeldings)kracht van erfgoed*, tot en met 2022;
2. Voor de uitvoering van de verlenging van het beleidskader op dit moment €5 mln. beschikbaar te stellen vanuit de hiervoor gereserveerde bestuursakkoordmiddelen 2020-2023 en dit bij het eerstvolgend regulier S&V-moment op te nemen in de provinciale begroting.

Datum

15 december 2020

Documentnummer

GS: 4800055

PS: 4808152

Aanleiding

Vaststelling beleidskader 2015

Provinciale Staten hebben op 13 november 2015 ([statenvoorstel 64/15](#)) het [beleidskader erfgoed](#) 2016-2020 'de (verbeeldings)kracht van erfgoed' vastgesteld. De ambitie van het erfgoedbeleid is om ervoor te zorgen dat we over vijftig jaar nog steeds de geschiedenis van Brabant kunnen doorgeven aan nieuwe generaties, aan de hand van ons erfgoed. Verbeeldingskracht en verbindingskracht vormen de basis van de keuzes in het erfgoedbeleid. De verbeeldingskracht, omdat erfgoed inspireert en waarde toevoegt. Verbindingskracht, omdat erfgoed mensen bij elkaar brengt (bijvoorbeeld voor het behoud van een kerk in hun gemeenschap). Het beleidskader zet in op een vernieuwende ontwikkelgerichte aanpak, waarbij we uitgaande van vier verhaallijnen komen tot scherpere focus en verbinding leggen tussen uitvoeringsorganisaties en de verschillende instrumenten die we inzetten.

Evaluatie beleidskader

Op 22 februari 2019 zijn Provinciale Staten tijdens de themabijeenkomst erfgoedbeleid geïnformeerd over de [tussenevaluatie](#) van het erfgoedbeleid "[van ornament naar fundamen!](#)" en tevens over de voortgang van de verhaallijnen. Deze tussenevaluatie maakte duidelijk dat het erfgoedbeleid nog steeds actueel is en gezien het brede draagvlak in de provincie, bestendig kan blijven. Er is al veel gerealiseerd (zie bijlage factsheet Erfgoed 2016-2020): de verhaallijnen zijn inspiratiebron, beeldbepalende erfgoedcomplexen zijn herbestemd, digitalisering van collecties heeft een vlucht genomen en de manier waarop we erfgoed in samenwerking met onze partners (en samen met kunstenaars) creatief verbeelden (bijvoorbeeld met de Sprong, 75 verhalen voor 75 jaar bevrijding etc.) is positief ontvangen en zo ook de manier waarop we innovatief omgaan met erfgoed (verhaallijnen, verduurzaming, marketing/ toerisme). De tussenevaluatie benoemt ook kansen met name door verdere koppeling van erfgoed en omgevingsbeleid, koppeling van erfgoed aan maatschappelijke opgaven en verdere vermaatschappelijking van erfgoed.

Aflopen beleidskader

Het beleidskader erfgoed 2016-2020 loopt per 1 januari 2021 af en gelijktijdig werken we aan het integrale beleidskader 2023-2030. Om de continuïteit voor de komende twee jaren 2021-2022 te borgen willen wij het beleidskader verlengen.

Traject integrale beleidskader 2023-2030

Volgend jaar starten we het traject om te komen tot een integraal beleidskader voor Vrije tijd, Cultuur, Sport én Erfgoed. PS is hierover 7 juli 2020 met een [Statenmededeling](#) geïnformeerd.

De aanpak van de vorming van dit integrale beleidskader zal de weg volgen van “Sturen met Kaders” en dat betekent dat het traject begin 2021 start met een startnotitie waarover we met Provinciale Staten in gesprek gaan. Vervolgens willen wij ook de samenleving middels een maatschappelijke dialoog betrekken bij de vorming van het nieuwe beleidskader. Doel is om dit kader voor de zomer 2022 vast te stellen. Dit nieuwe integrale beleidskader gaat de uitwerking vormen voor het erfgoedbeleid ná 2022.

Datum

15 december 2020

Documentnummer

GS: 4800055

PS: 4808152

Bevoegdheid

Provinciale Staten stellen kaders vast. Gedeputeerde Staten dragen zorg voor adequate en tijdige evaluatie; doen voorstellen voor voortzetting, wijziging of beëindiging van het betreffende beleid.

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd om een begrotingswijziging aan Provinciale Staten voor te leggen. Provinciale Staten zijn via haar budgetrecht bevoegd te besluiten over wijzigingen van de begroting.

Doel

Continuïteit van beleid waarborgen en uitvoering van beleid verder vormgeven.

Ambitie van beleid blijft

- Over 50 jaar willen we de geschiedenis van Brabant nog kunnen doorgeven aan volgende generaties

Doelstellingen beleid blijven

- Het erfgoed fysiek en digitaal duurzaam behouden, ontwikkelen, benutten en ontsluiten.
- De (verbeeldings)kracht van erfgoed benutten en inzetten voor behoud en ontwikkeling van erfgoed en ter versterking van de omgevingskwaliteit van Brabant.
- We werken samen met de samenleving, trekken op met andere overheden, ondernemers, eigenaren en burgers om onze doelen te realiseren. We reageren op kansen/initiatieven die zich van onderop voordoen. Erfgoed heeft vooral waarde als het wordt gezien in relatie tot zijn omgeving, zowel de fysieke omgeving als de mensen om het erfgoed heen.

Argumenten

- 1. In te stemmen met verlenging van de looptijd van het beleidskader erfgoed 2016-2020, de (verbeeldings)kracht van erfgoed, tot en met 2022**

1.1 Huidige kader is nog steeds actueel

Het beleidskader erfgoed loopt eind 2020 af. De tussenevaluatie geeft aan dat het kader bestendig kan worden en dat alleen aanpassingen in de uitvoering nodig zijn. Het huidige beleidskader sluit ook aan bij het bestuursakkoord 2020-2023 waarin is aangegeven dat we 'met cultureel erfgoed en de bijbehorende verhalen de geschiedenis van Brabant doorgeven aan toekomstige generaties. We willen cultuurhistorische landschappen, gebouwde en archeologische monumenten en historische stedelijke structuren duurzaam behouden voor Brabant. Dit doen we door verhalen te vertellen, ons cultureel erfgoed te koesteren en te restaureren, en leegstaand erfgoed te herbestemmen'.

1.2 De uitvoering, inclusief enkele accentverschuivingen, past binnen het vigerende kader.

Verlenging van de looptijd van het kader betekent dat we in deze bestuursperiode het beleid blijven uitvoeren binnen de contouren van het vigerend kader: we continueren onze uitgangspunten van restaureren en behouden, we blijven verhalen vertellen, we blijven cultuurhistorische kennis inbrengen bij de inrichting van ons landschap en houden onze basis op orde. En we blijven handelen vanuit de drie rollen richting geven, beweging stimuleren en mogelijk maken.

We leggen daarbij andere accenten:

- Onze rol bij de verhaallijnen wijzigt van initiatiefnemer naar verbinder. Dat wil zeggen dat wij in de samenwerking met andere partners meer op afstand komen.
- Per 1 januari 2020 is de erfgoedfabriek vanwege aflopen van incidentele financiële middelen en capaciteitsinzet, afgelopen. Gruts, onderdeel van de erfgoedfabriek met betrekking tot jongeren, loopt daarmee ook af. We ronden de laatste projecten daarvan af. Het project "erfgoedLab"¹ krijgt geen vervolg omdat er onvoldoende resultaten zijn behaald.
- We sluiten proactiever aan bij ruimtelijke ontwikkelingen en koppelen erfgoed aan de opgaven van de Brabantse Omgevingsvisie namelijk het versterken van de omgevingskwaliteit, de Brabantse Energietransitie, Klimaatproof Brabant en het versterken van het vestigingsklimaat. We gaan daarbij, conform het uitgangspunt van het bestuursakkoord, nadrukkelijk op zoek naar een heldere provinciale rol. Daarbij zullen we ook kijken naar de rol van onze uitvoeringsorganisaties.
- We sturen op een toekomstbestendige inrichting van het erfgoedveld. Dat betekent dat we een verkenning uitvoering naar het erfgoedveld gericht op doelmatigheid en efficiency van de erfgoedinstellingen, gevolgd door een traject om tot optimalisatie van het veld te komen.

Datum

15 december 2020

Documentnummer

GS: 4800055

PS: 4808152

---

¹ Het project ErfgoedLab voerde van 2018 t/m 2020 extern de rol 'beweging stimuleren' uit ten aanzien van het door initiatiefnemers te ondersteunen in het proces van herbestemming. Dat gebeurde door de initiatiefnemer te helpen in het complexe proces van herbestemming door het geven van advies en uitvoeren van vouchers ten behoeve van haalbaarheidsonderzoek en conceptontwikkeling.

Deze accentverschuivingen verwerken wij in de op te stellen uitvoeringsagenda erfgoed 2021-2022. U wordt daarover geïnformeerd.

Datum

15 december 2020

Documentnummer

GS: 4800055

PS: 4808152

1.3 In 2021 start het traject voor een integraal beleidskader vrije tijd, cultuur, sport en erfgoed

In het bestuursakkoord 2020-2023 is de koers naar 2030 dat 'ons cultureel erfgoed een verbindende kracht is in de Brabantse samenleving en een belangrijke rol speelt in de vrijetijdsbeleving van Brabanders'. De verlenging van het beleidskader erfgoed vormt de overbrugging naar het beleidskader 2023-2030 dat we het komende jaar vanuit de inhoud en met draagvlak gaan vormgeven. In dit integrale kader streven wij naar een sterkere inbedding in het beleid van cultuur en vrije tijd.

2. Voor de uitvoering van de verlenging van het beleidskader op dit moment €5 mln. beschikbaar te stellen vanuit de hiervoor gereserveerde bestuursakkoordmiddelen 2020-2023 en dit bij het eerstvolgende reguliere S&V-moment op te nemen in de provinciale begroting.

2.1 De begrotingswijziging past binnen het beleidskader erfgoed zoals door PS in dit dossier wordt verlengd tot en met 2022.

Om nu het beleid voort te kunnen zetten in 2021 en 2022, om samenwerkingsverbanden te consolideren, om de erfenis van onze verhaallijnen te kunnen waarborgen is, om erfgoed te koppelen aan het omgevingsbeleid, vragen we nu € 5 mln. aan middelen beschikbaar te stellen en dit op te nemen in de provinciale begroting. De inzet van deze middelen zijn als volgt voorzien.

Doel	Bestuursakkoordmiddelen		
	2021	2022	Totaal
<i>(bedragen in € mln)</i>			
Verhaallijnen	1,00	1,00	2,00
Behoud	0,45	0,45	0,90
Erfgoed en ruimte	0,60	0,60	1,20
Basis op orde	0,35	0,55	0,90
Totaal	2,4	2,6	5,0

In het bestuursakkoord is € 10 mln. gereserveerd voor erfgoed. Deze middelen worden nu nog niet helemaal aan Provinciale Staten gevraagd. Voor de zomer van 2021 komen wij bij u terug met de resultaten van de verkenning van het erfgoedveld en met de uitvoeringsagenda erfgoed. Op dat moment zullen wij u vragen het resterende deel van de bestuursakkoordmiddelen beschikbaar te stellen.

De nu gevraagde middelen willen wij als volgt inzetten.

a. Verhaallijnen.

In de afgelopen periode zijn de verhalen van Brabant uitgewerkt en er zijn vier netwerken (Zuiderwaterlinie, Nieuwe Hollandse Waterlinie, Crossroads,

Kloosterleven) tot stand gekomen waarin samen met partners projecten rondom de verhalen worden uitgevoerd.

We blijven in 2021 en 2022 de 4 verhalen van Brabant uitdragen, ook online via www.brabantserfgoed.nl. Met de vier verhalen van Brabant geven we nog steeds richting aan onze provinciale inzet. We maken erfgoed beter zichtbaar en stimuleren dat er meer Brabanders van kunnen genieten; bijvoorbeeld door het zichtbaar maken van producten (kloosterproducten) en door routes rond het verhaal (wandelpad Zuiderwaterlinie, kloosterpad). We voorzien op dit moment geen vraag naar fysieke investeringen in locaties om de verhalen van Brabant mee vorm te geven.

In 2021 en 2022 willen we bereiken dat

- de samenwerking voor de Zuiderwaterlinie en Tweede Wereldoorlog (WO-II) wordt geborgd, de legacy van het verhaal wordt vormgegeven waarbij we als provincie meer op afstand komen. Voor de Zuiderwaterlinie stellen we hiervoor een meerjarenprogramma op samen met onze partners. Voor WO-II stelt de Stichting Crossroads Brabant 40|45 een nieuw meerjarenplan op gericht op toekomstige jubileumvieringen.
- De Nieuwe Hollandse Waterlinie wordt in de zomer van 2021 naar verwachting werelderfgoed als uitbreiding van de Stelling van Amsterdam, samen zogenoemd 'de Hollandse Waterlinies'. Op dat moment worden we samen met de provincies Noord-Holland, Utrecht en Gelderland siteholder van de Hollandse Waterlinies.
- 2021 wordt een publieksjaar voor het Brabants Kloosterleven, gericht op een breed publiek. Een gezamenlijke campagne vraagt aandacht voor het verhaal en de activiteiten/projecten. In 2022 werken wij aan de consolidatie tot een langdurige samenwerking tussen de netwerkpartners, die het eigenaarschap op zich nemen en het kloosterverhaal vertellen.
- Voor Bestuurlijk Brabant leggen we de focus op het ruimtelijke aspect van landgoederen zoals bijvoorbeeld Jachthuis Schijf en leggen daarbij de koppeling met andere beleidsdomeinen zoals bijvoorbeeld integraal waterbeheer.
- Het verhaal Bestuurlijk Brabant en Innovatief Brabant houden we levend door een responsieve aanpak, waarbij we initiatieven uit de samenleving ondersteunen en versterken. Voorbeelden: project Watermolenlandschappen voor Klimaatadaptatie en het project over de ruilverkaveling en landschapsplannen (Het Groene Maatpak).

b. Behoud erfgoed

We hebben in de periode 2016-2020 bereikt dat erfgoed dat belangrijk is voor de verhalen duurzaam is behouden. We hebben bijgedragen aan het restaureren van rijksmonumenten en hebben erfgoedcomplexen gefaciliteerd in de herbestemmingsopgave.

Datum

15 december 2020

Documentnummer

GS: 4800055

PS: 4808152

We blijven in 2021 en 2022 inzetten op het behoud van erfgoed door het verlenen van bijdragen aan restauraties (restauratieregeling), aan onderhoud van molens (molenregeling) en door ons te richten op verduurzamen van monumentaal erfgoed. Tevens dragen we bij aan de instandhouding van onze vier topmonumenten (Sint Jan 's-Hertogenbosch, Grote Kerk Breda, Kasteel Heeswijk en Markiezenhof Bergen op Zoom) en van kamp Vught. We blijven jaarlijks onze monumentenmonitor uitvoeren om zicht te houden op de staat van onderhoud van de Brabantse rijksmonumenten.

Datum

15 december 2020

Documentnummer

GS: 4800055

PS: 4808152

We willen in 2021 en 2022 bereiken dat:

- Het percentage rijksmonumenten in matige of slechte staat in de provincie Noord-Brabant volgens onze jaarlijkse Monumentenmonitor niet hoger is dan het percentage van de 0-meting in 2017 (18,7%)
- Lopende projecten van de erfgoedfabriek worden afgerond.
- In 2021 de laatste lopende projecten van Gruts worden afgerond.
- Duurzaamheid wordt geïntegreerd in onderhoud, restauratie en herontwikkeling van monumentaal erfgoed door instrumenten aan te bieden zoals ESCO (in samenwerking met het ontwikkelbedrijf en de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij) en een adviesloket (nog te ontwikkelen in samenwerking met programma energie).

c. Erfgoed en ruimte

We blijven adviseren en toetsen bij omgevingsplannen en interbestuurlijk toezicht houden. We versterken de inbreng van cultuurhistorische kennis en verhalen als inspiratie voor de inrichting van het landschap en de kwaliteit van het landschap. Dit brachten we al in, maar we streven ernaar om meer proactief te participeren. Ook haken we vanuit erfgoedbeleid waar mogelijk aan bij versterken van het icoon Van Gogh in relatie tot Van Gogh Nationaal Park en bij Waterpoort. Om informatie over ons erfgoedbeleid beter te ontsluiten in relatie tot gebiedsontwikkeling, willen we inspiratie- of informatielagen toevoegen aan de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW).

Binnen de provincie wordt gewerkt aan duurzame energie en het voorkomen van overstromingen en verdroging. Tegelijkertijd hebben we te maken met steden die transformeren door groei en met leegstand op het platteland. Samen met andere partijen werken we aan concrete gebiedsontwikkelingsprojecten vanuit de visie dat het van belang is om cultuurhistorie vanaf het begin mee te nemen in ruimtelijke opgaven, zodat er een goede balans is tussen alle belangen.

Wij moeten bij deze aanpak wel keuzes maken: we kunnen namelijk niet aan alle gebiedsontwikkelingen even intensief meedoen en nemen zeker niet altijd het voortouw. De keuze voor onze inzet maken we op basis van het belang van die gebiedsontwikkeling voor de verhaallijnen. Daarbij kiezen we voor projecten die een voorbeeld kunnen zijn voor de inbreng van erfgoed bij de aanpak van actuele maatschappelijke opgaven. De opgedane kennis dragen we uit zodat anderen (ook niet-erfgoed-professionals) die inzichten kunnen benutten. Het

project Watermolenlandschap en Klimaatadaptatie in het kader van het programma van de Erfgoeddeal² is daar een voorbeeld van.

Datum

15 december 2020

Documentnummer

GS: 4800055

PS: 4808152

Wat willen we bereiken in 2021 en 2022:

- De CHW bevat de kwalitatieve beschrijving van de erfgoedwaarden van cultuurhistorische gebieden en is up-to-date.
- Inspiratie-/informatielagen zijn toegevoegd aan de CHW. Initiatiefnemers beschikken hiermee over een goed instrument om de cultuurhistorische waarden mee te nemen in de plannen die ze voorbereiden.
- Ondersteuning van gemeenten bij de implementatie van de omgevingswet i.r.t. erfgoed, in samenwerking met uitvoeringsorganisaties om gezamenlijk te komen tot een toekomstbestendige gebiedsgerichte erfgoedzorg.
- Inbreng van erfgoed-expertise in de provinciale omgevingsprogramma's o.a. door initiatieven om een gebied te ontwikkelen mee verder te helpen of door mee te investeren om erfgoed in te brengen in grote gebiedsontwikkelingen met opgaven uit de omgevingsvisie.
- Participatie in het tot stand komen van de erfgoeddeal met andere beleidsdomeinen en andere partners.

De (pro-)actieve participatie vanaf de start van een gebiedsontwikkeling vraagt onder andere tijdelijk extra capaciteit van 1 fte voor de jaren 2021-2022.

d. Basis op orde

In de afgelopen periode hebben we al gewerkt aan de basis op orde. Onder andere heeft dit geleid tot meer samenwerking in de erfgoedsector: de zogenaamde Erfgoedalliantie is opgericht. Voorbeelden van samenwerking zijn het tijdschrift InBrabant en het project van Gogh. Inmiddels zijn steeds meer collecties gedigitaliseerd in de Brabant Cloud en deze worden ontsloten via Brabantserfgoed.nl.

We blijven in 2021 en 2022 onze wettelijke taken en taken voortkomend uit bestuurlijke afspraken uitvoeren.

Daarnaast vinden we een toekomstbestendige inrichting van het erfgoedveld noodzakelijk. Om dat te bereiken voeren we een verkenning uit naar het erfgoedveld en brengen we de begroting op orde.

We willen in 2021 en 2022 bereiken dat:

- Er een breed basis-erfgoedveld is dat professioneel, innovatief, in samenhang en efficiënt opereert.

---

² De Erfgoed Deal is in februari 2019 gesloten tussen Rijk, Inter provinciaal Overleg(IPO), VNG en maatschappelijke organisaties en heeft als doel om met cultureel erfgoed inspiratie en houvast te bieden bij klimaatadaptatie, energietransitie en stedelijke groei. Dit biedt een stimulans om al vanaf de ontwerpfase betrokken te zijn en bij te dragen aan goede oplossingen. De Erfgoed Deal financiert de meerkosten als gevolg van erfgoed-inclusieve uitvoering van projecten. Het Rijk heeft voor de periode 2019-2022 € 20 miljoen beschikbaar gesteld en vraagt gemeenten en provincies dit te matchen.

- Werkzaamheden van de uitvoeringsorganisaties aansluiten bij onze rolopvatting en ons erfgoedbeleid.
- Kennis borgen en ontsluiten vanuit Erfgoed Brabant Academie. Erfgoed Brabant werkt daarbij in ieder geval samen met Monumentenhuis, Monumentenwacht. Ook andere belangrijke samenwerkingspartners worden hierbij betrokken zoals BHIC, Brabant Collectie, de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE).
- De Brabant CCloud is geborgd als onderdeel van de digitale infrastructuur.
- Besloten wordt over de inrichting van de basisinfrastructuur voor het erfgoed op basis van de resultaten van de verkenning.

Dit alles in overeenstemming met het traject om te komen tot een integraal kader vrije tijd, cultuur, sport en erfgoed 2023-2030.

Datum

15 december 2020

Documentnummer

GS: 4800055

PS: 4808152

Kanttekeningen

2.1 Als uw Staten instemmen met de verdere uitwerking van de in het bestuursakkoord 2020-2023 aangegeven structurele ombuigingstaakstelling voor programma Vrijetijd, Cultuur, Sport en Erfgoed van € 7,2 mln conform Statenvoorstel 03/21, betekent dat voor de uitvoering van het erfgoedbeleid een ombuiging van de structurele begroting van € 1,5 mln (zie statenvoorstel 03/21).

We sorteren voor op de nieuwe bestuursperiode waarin geen incidentele middelen meer beschikbaar zijn. Dit betekent dat vanaf 2023 alle structurele taken met structurele middelen moeten worden gefinancierd.

Tegelijkertijd moet er, als uw Staten instemmen met de structurele ombuigingstaakstelling zoals hierboven vermeld, €1,3 mln in 2023 en € 0,2 mln. in 2025 worden bezuinigd op de structurele middelen van erfgoed. Over de exacte vormgeving hiervan willen we in 2021 - 2022 een besluit nemen. We zullen u hierover separaat informeren. Er zijn twee belangrijke bewegingen die van invloed zijn op de bezuinigingsrichting. Ten eerste de verkenning van de uitvoeringsorganisaties levert informatie of en hoe het erfgoedveld doelmatiger en efficiënter ingericht kan worden. En ten tweede het traject om te komen tot een integraal kader kan effect hebben op de inrichting van het beleidsveld erfgoed en daarom tot nieuwe inzichten leiden.

2.2 Er worden nu geen aanvullende middelen gevraagd voor herbestemming of restauratie van monumenten.

Herbestemming van complexen:

De erfgoedfabriek is afgelopen en er zijn vanuit erfgoed geen middelen en capaciteit meer beschikbaar om nieuwe erfgoedcomplexen die zich aandienen te ondersteunen in hun herbestemming of om mee te investeren.

Restauratie van monumenten:

Er is een inspanningsverplichting om de bijdrage van het Rijk voor restauratie van Rijksmonumenten te matchen met provinciale middelen. Deze matching van de Rijksmiddelen is de afgelopen jaren deels incidenteel opgelost vanuit de reserve instandhouding onroerend erfgoed. Deze aanvulling tot 100% matching is tot 2022 mogelijk, maar daarna ontbreken hiervoor de middelen.

Financiën

Er is een begrotingswijziging nodig om het beleid voort te kunnen zetten in de komende jaren. De begrotingswijziging is in dit statenvoorstel onderbouwd. In onderstaande tabellen wordt de voorgestelde begrotingswijziging samengevat.

Datum

15 december 2020

Documentnummer

GS: 4800055

PS: 4808152

Verdeling per jaar

Doel	Bestuursakkoordmiddelen		
	2021	2022	Totaal
<i>(bedragen in € mln)</i>			
Verhaallijnen	1,00	1,00	2,00
Behoud	0,45	0,45	0,90
Erfgoed en ruimte	0,60*	0,60*	1,20
Basis op orde	0,35	0,55	0,90
Totaal	2,4	2,6	5,0

*Waarvan 0,12 mln t.b.v. tijdelijk extra capaciteit (1 fte)

Bovenstaande leidt tot de volgende begrotingswijziging:

Produktgroep	2021	2022
10.02 Erfgoed	€ 2,4 mln	€ 2,6 mln
31.03 Stelposten *	- € 2,4 mln	- € 2,6 mln

* Betreft op stelpost gereserveerde bestuursakkoordmiddelen

De totale programmatische inzet op Erfgoed voor de periode 2021-2022 wordt met inachtneming van dit voorstel en de in Statenvoorstel 03/21 aangegeven structurele ombuigingstaakstelling als volgt:

2021: € 22,5 mln

2022: € 22,5 mln

(incl. inzet Rijksbijdrage instandhouding Erfgoed van € 2,3 mln p/j)

Prestaties

Met inzet van de bestuursakkoordmiddelen en de reguliere middelen voor erfgoed willen we op hoofdlijnen de volgende prestaties realiseren.

Wat willen we bereiken? (doelstellingen)	Indicator	Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)
Het erfgoed fysiek en digitaal duurzaam behouden, ontwikkelen, benutten en ontsluiten.	- Het percentage rijksmonumenten in matige of slechte staat in de provincie Noord-Brabant volgens onze jaarlijkse Monumenten-monitor niet	- Jaarlijks subsidieregeling voor restauratie openstellen - Verduurzamen monumenten; op zoek

	<p>hoger is dan het percentage van de O-meting in 2017 (18,7%)</p>	<p>naar innovatieve methoden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Openstellen molenregeling - Gebruik CHW
<p>De (verbeeldings)kracht van erfgoed benutten en inzetten voor behoud en ontwikkeling van erfgoed en ter versterking van de omgevingskwaliteit van Brabant.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Verhaallijnen worden uitgedragen - CHW is up-to-date en inspiratie- en informatielagen zijn toegevoegd. 	<ul style="list-style-type: none"> - Initiatieven uit de samenleving die passen binnen de verhaallijnen faciliteren o.a. via Brabantserfgoed.nl en/of toeristische producten: fiets- en wandelroutes etc. - Erfgoed in aansprekende voorbeeldprojecten verbinden aan hoofdpogaven omgevingsvisie. - Proactieve participatie vanuit erfgoed aan ruimtelijke ontwikkelingen
<p>We werken samen met de samenleving, trekken op met andere overheden, ondernemers, eigenaren en burgers.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Netwerken van partijen die erfgoed beheren, ontwikkelen en ontsluiten. 	<ul style="list-style-type: none"> - Samenwerking met partners consolideren en borgen.
<p>Basis op orde</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Meer efficiënte en effectieve samenwerking tussen de provinciale uitvoeringsorganisaties en het erfgoedveld. - Toename aantal collectiestukken in Brabant Cloud en organisaties die aangesloten zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> - Verkenning uitvoeringsorganisaties (2021) - Inrichting van erfgoedveld is doelmatig - Samenwerking in beheer en meer (digitaal) toegankelijk maken van collecties voor het publiek.

Datum

15 december 2020

Documentnummer

GS: 4800055

PS: 4808152

Klimaat

In ons erfgoedbeleid koppelen we erfgoed aan het klimaatbeleid van de provincie door in te zetten op de verduurzaming van monumenten en erfgoed in te zetten in het ruimtelijke spoor klimaatadaptatie.

Europese en internationale zaken

- Binnen het kader zal het voldoen aan de regels inzake staatssteun een belangrijke randvoorwaarde blijven.
- De Nieuwe Hollandse Waterlinie is genomineerd als Unesco Werelderfgoed. De minister van OCW heeft daartoe in januari 2019 het

nominatiedossier dat is opgesteld samen met de provincies Gelderland, Noord-Holland en Utrecht, indien bij Unesco.

Datum

15 december 2020

Documentnummer

GS: 4800055

PS: 4808152

Planning

- Voortgang prestaties wordt jaarlijks in de S&V-cyclus toegelicht.
- Resultaten van de verkenning uitvoeringsorganisaties worden verwacht tweede kwartaal van 2021. Concretisering van de adviezen en de implementatie daarvan in het erfgoedveld wordt tegelijk met de uitvoeringsagenda erfgoed voor de zomer van 2021 aan u voorgelegd.
- Ontwikkeling integraal beleidskader vrije tijd, cultuur, sport en erfgoed start met een startnotitie voor Provinciale Staten in het eerste kwartaal van 2021. Daarna starten wij met een maatschappelijke dialoog. Uiteindelijke vaststelling wordt verwacht voor de zomer van 2022.
- De resultaten van de verlenging van het beleidskader (2021-2022) nemen we, door deze continu te monitoren, zo veel mogelijk mee in de ontwikkeling van het integrale beleidskader 'Levendig Brabant' 2023-2030.

Bijlagen

1. Factsheet erfgoed 2016-2020

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

mr. I.R. Adema

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: de heer A. Doedens, (06) 55 68 65 01,
adoedens@brabant.nl.

Opdrachtnemer: mevrouw M.T.E. Meijs - Appels, (06) 27 74 50 55,
mmeijs@brabant.nl.